

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

342.8

Szerző:

Cím: *Budapest és környékének munkássága tiltakozik a jogfosztás ellen*

Forrás:

Népszava

Byp.
(Hely)

1922. II. 16
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Hely

Idő

'1922'

Személy

Helyszám

Budapest és környékének munkássága tiltakozik a jogfosztás ellen.

Harminc népgyűlés az általános, egyenlő, titkos választójogért.

Utolsó órában, még mielőtt vészterhes elhatározással ismét becsuknák a kaput a fejlődés útját kereső magyar demokrácia előtt, fölvozt a főváros és környéke munkásnépe, hogy óvó, figyelmeztető szavát hallassa: hogy megállítsa a kormányt s a nemzetgyűlés többségét azon az úton, amelyen csak veszedelmet hozhat az ország nyakába. Harminc népgyűlésen tiltakozott szerdán este a főváros és környékének szervezett munkássága a kormány választójogi javaslata ellen. Harminc tulusufolt gyűlési helyiség hallgatósága s a kint rekedt ezrek dörgő helyeslése közben mondták el a szónokok Bethlen István választójogi javaslata ellen a szociáldemokrata párt kifogásait és sorolták föl követeléseinket. Utolsó órában figyelmeztették a kormányt, a nemzetgyűlést: ne vágják el ebben az országban a békés munka lehetőségeinek a fonatát, ne kövessenek el jogfosztást, ne erősítsék a lelkekben nygis gyökeret vert elkéseredést, hanem ellenkezően, igyekezzenek azt kiszorítani onnan. Adják meg a jogok teljességét mindenkinék, hogy azzal szabadon élve, irányíthassa az ország lakosságának minden rétege sorsának alakulását. A figyelmeztető szó elhangzott, még van idő, hogy figyelembe vegyék...

Valamennyi gyűlésen a következő határozati javaslatot nyújtották be az előadók:

Az 1922 február 15-én tartott nyilvános népgyűlés megállapítja, hogy Magyarország mai szorongatott belső és külső politikai, gazdasági és földrajzi helyzetéből egyetlen kivetető út van és ez a demokrácia útja. Megállapítja továbbá a népgyűlés, hogy az ország katasztrófáját a demokrácia hiánya idézte elő. A mindenkor magyar kormányzatok mindig ridegen elzárkóztak a demokratikus követelmények elől, kikapcsolták az államéletből a legtermékenyebb energiákat, az eredmény nem lehetett más, mint amilyen ma szen-

vedő tanni vagyunk. A magyarországi szociáldemokrata párt a múltban is kemény küzdelmeket vívott a becsületes demokráciáért s hogy ezeket a sorozatos küzdelmeket nem koronázta siker, ezért azokat terhel a felelősség, akik minden más területet elhanyagoltak, hogy a demokráciáért vívott harcot letörhessék s az exkluzív osztályparlamentet megmentésük.

A magyarországi szociáldemokrata párt úgy mint a múltban, ma is változatlanul ragaszkodik programjának ama sarkalatos pontjához, amely a következőképen hangzik:

„Általános, egyenlő, közvetlen szavazójogot minden választásonál és szavazásnál az állam minden 20 éven fölüli polgárának, nemi különbség nélkül. Titkos és közsegenként való szavazás. Aránylagos képviselő. Minden választó megválasztható. A szavazások törvényes munkaszüneti napon tartassanak. Országgyűlési, megyei és községi választások kétvétenként történjenek.”

Megállapítja a népgyűlés, hogy a kormány részéről a nemzetgyűléshez beterjesztett választójogi törvényjavaslat nemcsak hogy nem fűdi a demokrácia alapelveit, de azokkal határozottan ellenkezik. A négy elemi, a 10 éves állampolgárság, a két évi egyhelybenlakás megkövetelése, a férfiak és nők külön elbírálása, a 24 éves korhatár, a kizáró okok tömege (különösen a politikai üldözöttek jogainak megnyomoritása), a kisebbségi képviselő hiánya, a titkos szavazással való taktikázás a törvényjavaslatot teljesen kivetkőztette demokratikus jellegéből s így azt az ország jövője és a dolgozó nép szempontjából értéktelenné teszi.

A népgyűlés, a szociáldemokrata párt elvi álláspontjának csorbíthatatlan föntartása mellett, tiltakozik mindennemű jogfosztás ellen s kijelenti, hogy átmeneti minimumként a mai választójogi rendelet kereteihez ragaszkodik.

Különösen tiltakozik a népgyűlés a négy elemi osztály, a két évi egyhelybenlakás, a nők külön elbírálása, a kisebbségi képviselőt csonkasága, a politikailag üldözött

tisztviselők passzív jogainak megvonása, a titkossággal való taktikázás és a választási eljárásra vonatkozó rendelkezések miatt, amely utóbbiak nem alkalmazhatók a választások tisztaságának és pártatlanságának a biztosítására.

Megállapítja a népgyűlés, hogy a szervezett munkásság komolyan és őszintén szándékozik résztvenni az ország újjáépítésének munkájában, ez azonban csak úgy válik számára lehetővé, ha a politikai jogok föntebb körülírt minimumának a birtokába jut.

Kijelenti a népgyűlés, hogy ha ezek a rendelkezések törvényé válnak: a szervezett munkásság ezt jogfosztásnak minősíti és újabb harcot indít a hamisítatlan demokráciáért, a várható következményekért való felelősséget pedig áthárítja mindazokra, akik ezt a harcot kiprovokálták.

A gyűlésekről eddig a következő tudósítások érkeztek be:

Az Építőmunkás-Otthonban

már jóval 7 óra előtt zsúfolásig megtelt a nagyterem a környéken lakó munkásokkal, a később jövők a szomszédos helyiségekben s a folyosókon szorongtak. A gyűlés elnöke, *Riesz* elvtárs, rámutatott arra, hogy amióta Magyarország munkásmozgalom van, azóta tart a harc az általános választójogért. Ezután *Peyer*

Károly elvtárs hosszabb beszédben esetezte a mai politikai helyzetet. A nemzetgyűlés utolsó óráiban a választójoggal foglalkozik és különösen arról vitatkoznak, hogy lehetséges-e ezt a kérdést rendeleti úton elintézni, vagy nem. A munkások egyáltalán nem látják be, hogy miért kell ezt a kérdést most bolygatni. A Károlyi-forradalom kormányzata is megalkotta a maga általános választójogát és az ellenforradalmi alakulatnak is meg van a maga általános titkos választójoga. Kipróbálták tehát jobbról is, balról is. A munkásokat az sem érdekli, hogy miképpen intézik el ezt a kérdést, törvénnyel vagy rendeleti úton. Hiszen nagyon sok életbe vágó és fontos dolgot intéztek el az utóbbi időben rendeletekkel. Csak gondoljunk a gyorsított eljárásra és a kivételes törvények életbeléptetésére. A munkásokat leginkább az

érdeklő, hogy mit tartalmaz az általános választójog. A kormányelnök ur azt mondta, hogy a demagógiát akarják kiküszöbölni és ezért kell a választójog kérdését újból rendezni. Csodálatos, hogy egy olyan nemzetgyűlés, amelynek Budavári és Patacsi a tagja, akar a demagógiát ellen küzdeni. (Élénk derültség.) Ezután rátér arra, hogy Európa összes államaiban már a legszélesebb néprétegekre kiterjedő általános, titkos választójogot alkoták meg. *Németország, Franciaország és Anglia is* már régen ezen az alapon áll, *Csehországban, Ausztriában, Jugoszláviában* szintén jogokhoz juttatták a nép legszélesebb rétegeit. Azt lehet mondani, az európai országok versenyeznek a demokráciában.

A magyar kormányzat kifelé mindig azt mondja, hogy Magyarország egyike a legdemokratikusabb államoknak és hogy a nemzetgyűlést is a legáltalánosabb választójog alapján választották. Sőt Benesszel szemben azt állították, hogy demokratikusabb a mi országunk, mint Csehország. Ezt hangoztatták a népszövetségbe való fölvétel kérése alkalmával is és most egy olyan választójogi törvénytervezetet terjesztenek a nemzetgyűlés elé, amely *se nem általános, se nem egyenlő* és ebben a percben még az sem bizonyos, hogy a szavazás módja *titkos* lesz-e. Ha a miniszterelnök a demagógiát akarja kiküszöbölni a politikából, ezen a téren a szervezett munkássággal találkozik a szándéka. De azt nem jogfosztással kell elintézni. Figyelembe kell venni, hogyan történt a két és fél év előtti választás, milyen volt az akkori néphangulat és melyek voltak azok az okok, amelyek a szervezett munkásságot arra birták, hogy politikai jogaival ne éljen. A tömeghangulat akkor valóban klerikális és reakciós volt, mint minden bukott forradalom után. *A szervezeten, akarattól függetlenül meg egyszer Kun Béla, egyszer meg Budavári karjaiba dobja magát.* Két évvel ezelőtt is mindent az új kurzustól várt, mint ezelőtt a kommunistáktól. De az ország lakosainak nagy része most már tisztában lát, csalódott az új irányzatban is, kiábrándult már belőle. Ezt bizonyítja az is, hogy olyanok, akik két évvel ezelőtt még gyűlöltek a szociáldemokrata mun-

kásságot, ma már megállapítják, hogy szükség van arra, hogy a szociáldemokrata munkásság képviselői ott legyenek a nemzetgyűlésen és résztvegyenek a törvényalkotásban.

Ezután a törvényjavaslat sérelmes intézkedéseit tárgyalta Peyer elvtárs részletesen és kifejtette a munkásság álláspontját a *10 évi állampolgárság, a 2 évi egyhelybenlakás kérdésében* és rámutatott arra, hogy a munkásság mind a két kikötést *jogfosztásnak* kénytelen minősíteni. A kétévi egyhelybenlakás föltételét a községi választásnál talán még indokoltan lehetne föltüntetni, de az országos választásoknál semmi esetre sem. Különösen nem helyeselheti a munkásosztály ezt a két rendelkezést a *bukott háboru után*, amikor az existenciák ezrei mentek tönkre és a városokból falvakba, falvakból viszont a nagyobb városokba özönlött a lakosság egy része. (Élénk helyeslés.) Legsúlyosabban el kell azonban itélni a négy elemi iskolai végzettség kívánóságát, mert azt 40–50 éves embereknél már nem lehet a műveltség fokmérőjének tekinteni. Vannak az ipari munkások között nagyon sokan, akik a négy elemi iskolát nem végezték el, de a szakszervezetekben és az önképzés által ma már sokkal magasabb műveltségi színvonalon állanak, mint az olyan ember, aki gyermekkorában a négy elemi osztályt elvégezhette, de azután egyáltalán nem törődött képességei fejlesztésével. De nagyon sok faluban nem is volt iskola és így az állam mulasztásáért akarják a polgárokat sújítani.

Összehasonlítva a törvénytervezetet a Wekerle-féle választójogi tervvel, amely az ipari munkássággal szemben liberálisabb volt. Ha a kormányzat elismeri, hogy a munkások képviselőire szükség van a törvényhozási munkánál, akkor őszintébb politikát folytasson, mert ez a törvénytervezet nem fog megnyug-

vást kelteni az országban. A munkásság nem játékszernek tekinti a választójogot, hanem olyan fegyvernek, *amellyel gazdasági érdekeit előmozdíthatja.* A vesztett háboru óriási terheket ró az országra és fontos kérdés az, hogy

ezeket a terheket a társadalmi osztályok között miképpen osztják meg.

Ezután a mai nemzetgyűlés meddő munkájára mutat rá, amelynek legjellegzetesebb alkotásai a *numerus clausus, a botbüntetés, a városi lakosság túlságos megerősítése és amelynek eredményeképpen egyedül csak a buza ára érte el az aranyparitás fokát.* A nemzetgyűlés két évvel ezelőtt a szociális törvények légióit ígérte és most mit látunk? Az egyetlen egészséges szociális intézményünket, a munkásbiztosító pénztárt is tönkretették, a bányapénztárak pedig havi 23 korona nyugdíjat fizetnek az elpusztult bányász özvegyének. (Óriási zaj, élénk fölkiáltások.)

Majd az új nemzetgyűlés föladatait fejtegeti a jelenlévők élénk helyeslése közben és ismételtén rámutat arra, hogy az új törvényhozásnak az ország gazdasági talpraállítása lesz a legfontosabb föladata. Ezt pedig a munkásosztály segítsége nélkül nem lehet elintézni. Esetelen azután az ellenzék egy kis részének szerepét, amely a szociáldemokrata párt megkérdezése nélkül elfogadta a kormány engedményeit. Majd a tervezetnek a külpolitikára gyakorolt káros hatásait fejtegeti és *olyan választójogot követel, amely minden társadalmi rétegnek lehetővé teszi, hogy az ország érdekének védelmében közreműködhassék.* A belső rendet ez a javaslat nem biztosítja, mert a szervezett munkásság, amely 20 év óta harcolt ezért a jogért, nem nyugodhatik meg a jogfosztásban. Ne csak kötelelességeket rójanak a munkásokra, hanem jogokat is. Ezután be-terjesztette a határozati javaslatot, amelyet a gyűlés egyhanguan elfogadott.

A többi gyűlések.

Ugyancsak zsúfolásig telve volt a *Népszínház-utca 16. szám* alatti egyesületi nagyterem is. Itt Gyürey Rudolf elvtárs elnökölt. Előadó Sütő József elvtárs volt, aki ugyancsak a hallgatóság állandó helyeslése között ismertette a kormány választójogi álláspontjának a demokráciával homlokegyenest ellenkező és káros rendelkezéseit s követelte a sérelmes rendelkezések kiküszöbölését.

A *Lövölde-tér 2. szám* alatti helyiségben *Dinésér* elvtárs volt a gyűlés szónoka.

A *Vasmunkás-Otthonban Lehoczky* elvtárs elnökölt, előadó *Kabók* elvtárs volt. Mind a két helyen telve volt a gyűlés helyisége.

Hasonlóan nagy számban jöttek össze az elvtársak a *Nagydiófa-utca 17. szám* alatti helyiségben, ahol *Somogyi Szeréna* volt az előadó. A gyűlés elnöke itt *Klein József* elvtárs volt. Ugyszintén a *Kálvária-tér 19. szám* alatt is, ahol *Schnur Jánosné* elvtárs szólalt föl a nők választójoga érdekében.

A *VIII. választókerületben* lakó szociáldemokraták egy része az *V. Visegrádi-utca 40. szám* alatt tartott népgyűlést. A gyűlés színtere zsúfolásig megtelt. *Pásztor József* elvtárs vázolta a kormány választójogi javaslatát és fejtette ki nagy és zajos tetszés mellett a párt állásfoglalását. A jelen volt rendőrtisztviselő nem engedte meg a nemzetgyűlés bírálatát. Beszédének különösen az a része keltett lelkes tetszést, amelyben bejelentette, hogy a munkásság elérkezett a passzivitás határához és teljes eréllyel száll a választási küzdelembe és óva intette ellenfeleinket attól, hogy ismét a fütykös és ölmösbot érveihez folyamodjanak. A népgyűlés teljes rendben és fegyelmelzettel folyt le.

A külső kerületekben és a főváros környékén különösen hatalmas tömegekben vonultak föl a munkások a gyűlésekre. Az *I. kerületi Munkásotthonban* (*Horthy Miklós-ut 32*) a pártszervezet elnöke nyitotta meg a gyűlést, az előadó *Schröder* elvtárs volt. A *Hungária-körút 232. szám* alatti helyiségben *Kapuszta* elvtárs óriási lelkesedés közben mutatott rá elnöki megnyitójában a leghangosabb kurzuslovagok hangos kommunista multjára és követelte a szociáldemokrata munkásság részére az egyenlő elbánást. Itt *Czédli* elvtárs ismertette a napirendet.

Kőbányán a dalárda éneke nyitotta meg a gyűlést, amelyen *Brabant Ferenc* elvtárs elnökölt. A napirendet *Csillag Ferenc* elvtárs ismertette, gyakran megszakítva a több ezer főnyi tömeg lelkes közbekiáltásaitól.

Az *újpesti Munkásotthonban* is egymás hátán szorongtak az elvtársak. A gyűlést az „Ébredés” dalárda éneke nyitotta meg. Elnök

Závoda András, előadó *Haas Kálmán* elvtárs volt. Ugyancsak tömegesen gyűltek össze az elvtársak a *rákospalotai Munkásotthonban* is, ahol *Gondos János* elvtárs elnöklete alatt folyt le a gyűlés. Előadó *Mihályi* elvtárs volt.

Valamennyi gyűlésen egyhanguan elfogadták a fent közölt határozati javaslatot és ugyan-csak valamennyi a legnagyobb rendben ért véget.